

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 6.030508 «Фінанси і кредит»
на тему: «Система оподаткування доходів фізичних осіб та шляхи її
удосконалення»

Виконавець:

студентка Факультету фінансів та
банківської справи

Малишева Софія Вячеславівна _____
/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Дубовик Ольга Юхимівна _____
/підпис/

ОДЕСА – 2019

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Податки є головним бюджетоутворюючим джерелом Зведеного бюджету України. Ці надходження забезпечують державу необхідною кількістю грошових ресурсів, які вона спрямовує на виконання покладених на неї функцій. Вони торкаються найважливіших аспектів життя людини та суспільства в цілому. Податок на доходи фізичних осіб є складовою системи прямого оподаткування, який впродовж довгого часу утримує провідні позиції в дохідній частині Зведеного бюджету. Він є тим податком, що формує взаємозв'язок між державою та платниками податків, оскільки вони безпосередньо стають учасниками бюджетного процесу.

Проте, в той час, коли чинна система працює переважно на поповнення бюджетної скарбниці, існує ряд певних недоліків та перешкод, що заважають ефективному справлянню податку на доходи фізичних осіб, а також знецінюють принцип соціальної справедливості. Через це певні прошарки людей сплачують більше податків відносно своїх доходів, аніж заможні люди. Саме тому питання удосконалення системи оподаткування доходів фізичних осіб є актуальним, що спонукало до вибору даної теми дослідження.

Свій внесок у дослідження в галузі оподаткування доходів фізичних осіб та його удосконалення внесли такі вітчизняні науковці, як О. А. Фрадинський, Л. В. Юрчишена, Н. А. Бак, Л. М. Димиденко, М. М. Тюріна, М. М. Алексеєнко, О. Ю. Швець, Р. Ю. Шевченко та ін.

Мета дослідження – аналіз специфіки оподаткування та оцінювання фіскальної ефективності податку на доходи фізичних осіб в Україні задля внесення пропозицій щодо удосконалення механізму стягнення даного податку.

Завдання дослідження:

- дослідити історичні аспекти справляння податку на доходи фізичних осіб;
- розглянути нормативно-правову базу, що регулює справляння податку на доходи фізичних осіб;
- дослідити фіскальну роль податку на доходи фізичних осіб у Зведеному бюджеті України;
- проаналізувати роль податку на доходи фізичних осіб у доходах місцевих бюджетів та бюджету Одеської області;
- обґрунтувати необхідність реформування чинної системи оподаткування доходів фізичних осіб;
- запропонувати основні шляхи удосконалення справляння податку на доходи фізичних осіб;

Об'єкт дослідження – система оподаткування доходів фізичних осіб.

Предмет дослідження – економічні відносини між державою та фізичними особами-платниками податків з приводу утримання частини їхнього доходу у вигляді податку на доходи фізичних осіб та перерахування його в бюджет.

Методи дослідження. У процесі дослідження використовувалися такі методи: історичний – в частині вивчення процесу появи та становлення оподаткування доходів фізичних осіб; аналізу – при дослідженні економічної сутності податку на доходи фізичних осіб, синтезу – в частині вивчення місця ПДФО у податкових надходженнях Зведеного бюджету України; порівняння – для вивчення можливостей застосування зарубіжного досвіду; статистичного групування – для аналізу динаміки надходжень до бюджету з податку на доходи фізичних осіб.

Інформаційна база дослідження - Податковий кодекс України, навчальні посібники, підручники, матеріали періодичних видань, дані з офіційних сайтів Державної казначейської служби України, Державної служби статистики України, Державної фіскальної служби України, Міністерства фінансів України, Департаменту фінансів Одеської ОДА та головного управління Державної фіскальної служби в Одеській області.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (48 найменувань) та 2-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 73 сторінок. Основний зміст викладено на 63 сторінках. Робота містить 14 таблиць, 12 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні основи оподаткування доходів фізичних осіб**» розглянуто історичні аспекти оподаткування доходів фізичних осіб та становлення податку на доходи фізичних осіб в Україні, визначено економічну сутність та соціальну роль податку, а також розглянуто законодавче регулювання ПДФО в Україні.

У другому розділі «**Оцінювання фіскальної ефективності податку на доходи фізичних осіб в Україні**» проаналізовано вплив податку на доходи фізичних осіб на наповнення дохідної частини Зведеного бюджету України, проаналізовано динаміку питомої ваги ПДФО у ВВП в поточних цінах, розраховано продуктивність ПДФО, а також визначено роль ПДФО у формуванні доходів місцевих бюджетів та бюджету Одеської області.

У третьому розділі «**Шляхи вдосконалення механізму стягнення податку на доходи фізичних осіб**» визначено основні проблеми справляння податку на доходи фізичних осіб, запропоновано підвищення розміру прожиткового мінімуму, що є підставою для застосування мінімальної податкової пільги, повернення до прогресивної системи оподаткування доходів фізичних осіб задля відновлення соціальної справедливості, а також впровадження нульової декларації для детінізації доходів і контролю за витратами фізичних осіб.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Виникнення податку на доходи фізичних осіб пов'язано з розвитком товарного виробництва, розподілом суспільства на класи та появою держави, якій постійно необхідні були кошти на утримання армії, судів, чиновників, тощо.

2. Податок на доходи фізичних осіб займає другу позицію в системі податкових надходжень Зведеного бюджету України та першу – в системі прямого оподаткування.

3. Податок на доходи фізичних осіб здатний регулювати кінцеві доходи населення. Найбільші суми ПДФО у 2014-2018 роках утримано з заробітних плат фізичних осіб. На обсяги надходжень ПДФО до Зведеного бюджету України впливають такі економічні показники: мінімальна заробітна плата, рівень безробіття, прожитковий мінімум та індекс споживчих цін. Крім того, на рівні місцевих бюджетів на розміри надходжень ПДФО впливають щільність населення, рівень трудової міграції, а також рівень заборгованості по заробітній платі.

4. Не зважаючи на те, що поступові внесення змін до Податкового кодексу в частині базової ставки, за якою оподатковуються доходи фізичних осіб, а також введення військового збору призвели до значного росту податкових надходжень, пропорційне оподаткування тільки знизило тиск на заможні верстви населення та посилило його на значно бідніші, що є його головним недоліком. В результаті спостерігається поступове розмежування соціальної структури суспільства, а також посилення рівня доходів між цими соціальними групами.

5. З'ясовано, що Україна є однією з небагатьох країн, де існує пропорційне оподаткування доходів фізичних осіб. Податковим системам провідних держав світу притаманні свої особливості, проте вони поєднані застосуванням прогресивного оподаткування.

6. Враховуючи досвід зарубіжних країн для відновлення продуктивності податку на доходи фізичних осіб запропоновано повернутися до прогресивної системи оподаткування, де розмір сплачуваного податку залежатиме не від джерела походження доходу, а від його суми. Це дозволить відновити принцип соціальної справедливості стосовно соціально незахищених осіб, а також сприятиме значному поповненню дохідної частини Зведеного бюджету України.

7. Нераціональною є чинна система надання податкових соціальних пільг, яка фактично позбавляє права соціально незахищених громадян із низькою заробітною платою на її отримання, оскільки надається вона тільки якщо розміри заробітної плати є нижчими за прожитковий мінімум. Також треба враховувати, що нижче встановлених розмірів мінімальної заробітної плати роботодавці не мають права оплачувати труд найманих працівників за виконану місячну норму роботи. Для відновлення принципу соціальної справедливості доцільно підвищити розмір прожиткового мінімуму, що є підставою для застосування мінімальної податкової пільги, або використовуючи досвід

Польщі впровадити автоматичні регресивні суми пільг, суми яких залежатимуть тільки від розміру отриманого доходу.

8. Розподіл сум надходжень податку на доходи фізичних осіб по областях України показав значну нерівномірність, що вказує на трудову привабливість того, чи іншого регіону. Внаслідок цього виникають горизонтальні дисбаланси місцевих бюджетів, що також призводить до погіршення рівня життя міського населення малих населених пунктів. Для покращення економічного розвитку місцевих бюджетів запропоновано надання права вибору платнику податків до якого бюджету слід зараховувати ПДФО: за податковою адресою роботодавця чи фізичної особи.

9. Державний та місцеві бюджети бракують величезної кількості коштів через наявність тіньового сектору в економіці. Боротьба з питанням заробітних плат у конвертах, а також приховуванням доходів залишається актуальним і на сьогодні. Крім того, на фоні приховування доходів виникають питання до тих осіб, чиї витрати не співпадають із задекларованими даними на папері. Інструментом вирішення даної проблеми вважаємо нульову декларацію, яка стане поштовхом до прозорості системи оподаткування, а також до посилення контролю за співпадінням доходів та видатків фізичних осіб.

АНОТАЦІЯ

Малишева С. В. «Система оподаткування доходів фізичних осіб та шляхи її удосконалення»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавр зі спеціальності 6.030508 «Фінанси і кредит»
Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019.

У роботі розглядаються теоретичні основи та практичні аспекти оподаткування доходів фізичних осіб. Розкрито економічну сутність та соціальну роль податку на доходи фізичних осіб, розглянуто законодавче регулювання податку на доходи фізичних осіб в Україні.

Проаналізовано вплив ПДФО на наповнення дохідної частини Зведеного бюджету України, роль ПДФО у формуванні дохідної частини місцевих бюджетів та бюджету Одеської області.

Запропоновано підвищення ефективності справляння податку на доходи фізичних осіб шляхом впровадження прогресивної шкали оподаткування, підвищення розміру прожиткового мінімуму, що є підставою для отримання податкової соціальної пільги, ухвалення нульової декларації тощо.

Ключові слова: податок на доходи фізичних осіб, доходи Зведеного бюджету України, доходи місцевих бюджетів, податкова соціальна пільга.

ANNOTATION

Malysheva S. V. «System of taxation of individuals' incomes and ways of its improvement»

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty 6.030508
«Finance and Credit»
Odessa National Economics University. – Odessa, 2019.

The work deals with the theoretical foundations and practical aspects of taxation of individuals' incomes. The economic essence and social role of the tax on personal incomes are disclosed, the legislative regulation of the personal income tax in Ukraine is considered.

Author analysis the influence of the tax on personal incomes on filling the revenue part of the Consolidated Budget of Ukraine and the role of the tax on incomes of individuals in forming the revenue part of local budgets and the budget of the Odessa region.

It is suggested to increase the efficiency of tax collection on individuals' incomes by introducing a progressive scale of taxation, raising the size of the subsistence minimum, which is the basis for obtaining a tax social benefit, adopting a zero declaration.

Keywords: personal income tax, revenues of the Consolidated Budget of Ukraine, revenues of local budgets, tax social benefit.